

**ปัญหาการห้ามมิให้ทนายความประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณา
ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ**

พ.ศ. 2529 ข้อ 17.¹

วีระพงศ์ ศรีวงศ์สงวน²

จากการศึกษากรณีเกี่ยวกับปัญหาการห้ามมิให้ทนายความประกาศโฆษณาหรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณา ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17. มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิชาชีพทนายความ การควบคุมการประกอบวิชาชีพทนายความตามของพระราชบัญญัติทนายความ และข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความในเรื่องการโฆษณาของวิชาชีพทนายความในประเทศไทย แนวคิดในการห้ามมิให้โฆษณาของวิชาชีพทนายความตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ และเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการวิชาชีพอื่นๆ ในเรื่องการโฆษณาของผู้ประกอบวิชาชีพจากการอนุญาตให้ทนายความประกาศโฆษณาว่าความ หรือประกาศโฆษณาว่าไม่เรียกร้องค่าจ้างว่าความ รวมถึงการประกาศโฆษณาชื่อคุณวุฒิ ตำแหน่ง ถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงาน และแนวทางการควบคุมและป้องกันปัญหาอันอาจจะเกิดขึ้นจากการประกาศโฆษณาของวิชาชีพทนายความ ตลอดจนเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดจากการพิจารณาคดีมรรยาททนายความในขั้นตอนของคณะกรรมการสอบสวนในคดีมรรยาททนายความและคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความของไทยนั้น ยังมีความไม่เหมาะสมตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายที่ต้องการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของวิชาชีพทนายความมิให้ประพฤติผิด มรรยาททนายความและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหาย

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาการห้ามมิให้ทนายความประกาศโฆษณาหรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณา ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17. นั้น ยังไม่มีมาตรฐานที่

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการห้ามมิให้ทนายความประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณา ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17. โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ประเทือง ธนียผล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ณฐ สันตาสว่าง และรองศาสตราจารย์จุพร วงศ์ทองสวรรค์

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชัดเจนในการนำมาบังคับใช้ ส่งผลให้ไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง เป็นประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาในข้อบังคับ หมวด 4 เป็นหมวดมรรยาทต่อทนายความด้วยกัน ต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี และอื่นๆ ในข้อที่ 17. ที่ได้บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ทนายความประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใดๆ ดังต่อไปนี้

(1.) อัตราค่าจ้างว่าความ หรือแจ้งว่าไม่เรียกร้อยค่าจ้างว่าความ เว้นแต่การประกาศโฆษณาของทนายความเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายซึ่งดำเนินการโดยสภาทนายความเอง หรือโดยสถาบันสมาคม องค์การ หรือส่วนราชการใดที่เกี่ยวข้อง หรือ

(2.) ชื่อ คุณวุฒิ ตำแหน่ง ถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงาน อันเป็นไปในทางโอ้อวดเป็นเชิงชักชวนให้ผู้มีอรรถคดีมาหาเพื่อเป็นทนายความว่าต่าง หรือแก้ต่างให้ เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ หรืออื่นๆ ดังกล่าวตามสมควร โดยสุภาพ

เนื่องจากว่าข้อบังคับดังกล่าวได้ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบันนี้ ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ได้บังคับใช้มาประมาณ 37 ปีแล้ว และปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศอันทันสมัยในยุคปัจจุบันและนำมาในทุกสาขาอาชีพปัจจุบัน รวมไปถึงวิชาชีพทนายความด้วยเช่นกัน ที่ต้องมีการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน งานส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และงานส่งเสริมการขาย รวมไปถึงงานด้านบริการอื่นๆ โดยการประกาศโฆษณาได้ตามสื่อต่างๆ อาทิเช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก อินสตราแกรม ยูทูบ วิทยุกระจายเสียง หรือโทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งสื่อต่างๆ เหล่านี้ได้มีการเผยแพร่ออกไปได้ทั่วทุกที่บนโลก ดังนั้น จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่จะได้มีการประกาศโฆษณาหาลูกค้าลงบนสื่อต่างๆ เหล่านี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับทนายความที่ยังไม่มีใครรู้จัก หรือเรียกว่า ทนายจบใหม่ ที่ยังไม่ค่อยมีชื่อเสียง ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก ทำให้ได้ลูกค้าเพิ่มขึ้น หรือไม่ก็ทนายความที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในคดีประเภทต่างๆ ในคดีในศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ เช่น คดีภาษี คดีเด็กและเยาวชน คดีสิ่งแวดล้อม คดีปกครอง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อลูกค้าที่มีอรรถคดี ที่จะได้มีทางเลือกในการตัดสินใจในการที่จะว่าจ้างทนายความให้ว่าต่างหรือแก้ต่างให้ตนได้อย่างเต็มความสามารถ หากเป็นกรณีที่ลูกค้าผู้มีอรรถคดีว่าจ้างทนายความที่มีความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญไม่เหมาะสมกับคดีของตน

อาจทำให้ผลของคดีไม่เป็นตามที่ลูกความคาดหวังอยากจะเป็น หรืออาจทำให้ผลของคดีไม่เป็นไปตามหลักความยุติธรรม ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมได้

ในการห้ามมิให้ทนายความทำการโฆษณาวิชาชีพทนาย ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 นั้น มีแนวคิดที่ว่าวิชาชีพทนายความ เป็นอาชีพที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมิให้วิชาชีพทนายความมีการแข่งขันกันในลักษณะธุรกิจการค้า และเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรีเป็นที่นับหน้าถือตาของคนในสังคม จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้มีอรรถคดีไม่มีข้อมูลเหล่านี้เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจว่าจ้างทนายความ ทำให้ทนายความบางคนแทบไม่มีลูกความว่าจ้างว่าความ ยังเป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพทนายใหม่ ยังไม่มีใครรู้จักชื่อ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ ต่างๆ ทำให้ไม่มีลูกความมาว่าจ้าง ท้ายที่สุดทนายความเหล่านี้ต้องเลิกอาชีพทนายความแล้วไปประกอบอาชีพอื่นแทน แต่ในทางปฏิบัติก็ยังเห็นทนายความบางคนยังมีการประกาศโฆษณาผ่านทางสื่อต่างๆ เพื่อหาลูกความให้กับตน ซึ่งหากพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า การห้ามประกาศหรือการโฆษณาของวิชาชีพทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17. ที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิบางประการของผู้ที่ประกอบวิชาชีพทนายความ และรวมไปถึงการเข้าถึงข้อมูลของลูกความผู้มีอรรถคดีอีกด้วย และอาจก่อให้เกิดการประทุษร้ายทนายความของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ

ปัญหาประการที่สอง ประเด็นเรื่องขั้นตอนในการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในคดีมรรยาททนายความ กล่าวคือ คดีมรรยาททนายความจะมีการเริ่มต้นดำเนินการก็ต่อเมื่อได้มีการยื่นคำกล่าวหาหรือมีการแจ้งกล่าวหา โดยทำคำกล่าวหาเป็นหนังสือยื่นต่อประธานกรรมการมรรยาททนายความ หรือเมื่อความปรากฏแก่คณะกรรมการมรรยาททนายความว่ามีพฤติการณ์อันสมควรที่จะให้มีการสอบสวนมรรยาททนายความ ให้คณะกรรมการมรรยาททนายความแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่า 3 คนเป็นคณะกรรมการสอบสวน ทำการสอบสวน เกิดประเด็นปัญหาที่ว่าถ้าเป็นในกรณีนี้ต้องมีการสอบสวนตามต่างจังหวัด คณะกรรมการสอบสวนจะทำการแต่งตั้งจากทนายความตามจังหวัดที่ทนายความผู้ถูกกล่าวหาอยู่ จึงทำให้เกิดปัญหาที่ว่าทนายความตามต่างจังหวัดมักมีความสนิทสนมและรู้จักกันเป็นการส่วนตัว เนื่องจากเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกันได้พบปะกันเป็นประจำ ทำให้มีข้อสงสัยในเรื่องของความเป็นกลางของคณะกรรมการสอบสวนได้อีกทั้งในการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนไม่จำเป็นต้องทำต่อหน้าผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา จึงทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ว่าไม่มีความเป็นกลาง

ปัญหาประการที่สาม ประเด็นเรื่องกระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาคดีมรยาทนายความกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามข้อบังคับว่าด้วยการห้ามโฆษณา ตามข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรยาทนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17.จริงตามที่ถูกกล่าวหาและเมื่อคณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ดำเนินการสรุปสำนวนการสอบสวนพร้อมเสนอความเห็นต่อประธานกรรมการมรยาทนายความ เมื่อประธานกรรมการมรยาทนายความได้รับสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นจากคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ก็นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการมรยาทนายความเพื่อพิจารณาชี้ขาด ซึ่งคณะกรรมการมรยาทมีอำนาจสั่งจำคุกคดี สั่งยกกล่าวหา หรือสั่งลงโทษอย่างหนึ่งอย่างใดตามอัตราโทษที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์แห่งข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนการพิจารณา จะเห็นได้ว่ากว่าที่จะมีคำสั่งลงโทษ หรือคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นใช้เวลานานพอสมควรกว่าที่คดีจะถึงที่สุด เนื่องจากมีความล่าช้าในหลายขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา ซึ่งการที่คดีมีความล่าช้าอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทั้งผู้เสียหายและทนายความผู้ถูกกล่าวหาได้ ซึ่งผู้ที่มีอำนาจสั่งลงโทษหรือดำเนินการกับทนายความที่ถูกกล่าวหาอย่างหนึ่งอย่างใดตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 52 อันได้แก่ ภาครัฐ ห้ามนำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกินสามปี หรือ ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ รวมไปถึงในกรณีประพฤติผิดมรยาททนายความเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก หรือลงโทษตามมาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 68 แล้วแต่กรณี หรือเห็นว่าควรงดโทษ งดโทษโดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ ทั้งหมดนี้เป็นอำนาจของคณะกรรมการมรยาททนายความทั้งสิ้น ซึ่งใช้เวลานานกว่าคณะกรรมการมรยาทจะมีคำวินิจฉัยและชี้ขาดตัดสินคดี เห็นควรที่จะมีการเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจมีคำสั่งงดโทษ ว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก็ได้ เพื่อลดขั้นตอนในการพิจารณาคดีมรยาททนาย อีกทั้งเพื่อสร้างทางเลือกมากขึ้นและเพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณาและลงโทษทนายความผู้กระทำความผิดมรยาททนายความ

จากการค้นคว้าเกี่ยวกับผลกระทบการห้ามมิให้ทนายความประกาศโฆษณาหรือยอมให้ผู้อื่น ประกาศโฆษณา ตามข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17. ผู้ศึกษาพบว่ามิชอบแนะ

1. ประเด็นการห้ามมิให้ทนายความประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณา ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะให้มีการแก้ไข เพิ่มเติมข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อที่ 17. จาก

เดิม เป็น “การประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใด ๆ อันเกี่ยวกับวิชาชีพ อันมีข้อความดังต่อไปนี้

- (1) อัตราค่าจ้างว่าความ หรือแจ้งว่าไม่เรียกร้อยค่าจ้างว่าความ หรือ
- (2) ชื่อ คุณวุฒิ ตำแหน่ง ถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงาน
- (3) ข้อความอื่น ที่ได้กำหนดไว้ในประกาศของสภาทนายความ ว่าด้วยเรื่องการโฆษณาวิชาชีพ

ข้อความตาม (1) และ (2) จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการโอ้อวด ใช้ข้อความที่เป็นเท็จ หรือแสดงความจริงเพียงบางส่วน หรือไม่ใช่ข้อความที่มีลักษณะแสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบ”

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อสร้างมาตรฐานให้กับวิชาชีพทนายความ โดยเพิ่มคำจำกัดความของคำว่า “การโฆษณา” รวมถึงการใช้ข้อความ รูปแบบ หรือวิธีการที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อวงการวิชาชีพ โดยให้สภาทนายความออกประกาศของสภาทนายความ ว่าด้วยเรื่องการโฆษณาวิชาชีพ

2. ประเด็นปัญหาการพิจารณาคดีมรราชทนายความ และกระบวนการและขั้นตอนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนคดีมรราชทนายความ

ผู้ศึกษาเห็นว่า พระราชบัญญัติทนายความพ.ศ.2528 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง คณะกรรมการมรราชทนายความแต่งตั้งทนายความไม่น้อยกว่า 3 คน เป็นคณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวน ไม่เปิดโอกาสให้ทั้งคณะกรรมการมรราชทนายความ มีบุคคลภายนอกเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการในการพิจารณาและสอบสวนในคดีมรราชทนายความ โดยเฉพาะการสอบสวนการประกาศโฆษณาของทนายความที่กระทำผิดมรราช แตกต่างจากคณะกรรมการสภาทนายความที่กำหนดให้มีผู้แทนจากกระทรวงยุติธรรมและผู้แทนจากเนติบัณฑิตยสภาเข้ามาเป็นกรรมการด้วย ทำให้ถูกกล่าวหาได้ว่าไม่มีความเป็นกลางและโปร่งใสเพียงพอในการพิจารณาคดีมรราชทนายความ โดยเฉพาะคณะกรรมการสอบสวนนั้น

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดคณะกรรมการมรราชทนายความอยู่ร่วมในการสอบสวนด้วย เพราะจะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีมรราชทนายความนั้นจะได้เกิดความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าหากคณะกรรมการมรราชทนายความพิจารณาได้ทำการสอบสวนแล้ว มีความเห็นว่าเป็นการประพฤติผิดมรราช

ทนายความเพียงเล็กน้อยและเป็นการผิคนั้นเป็นการผิครั้งแรก ประกอบกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้สอบสวนมาแล้วนั้นมิเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว คณะกรรมการมรรยาทสามารถมีอำนาจในการสั่งให้มึงการสอบสวนและมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบ สั่งยกคำกล่าวหา และควรงดโทษ หรืออาจว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ ต่อผู้ถูกกล่าวหา เพื่อลดขั้นตอนหรือกระบวนการในการพิจารณาพิจารณาคดีมรรยาททนายความ อีกทั้งเพื่อช่วยสร้างทางเลือกให้มากยิ่งขึ้นและเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการที่จะพิจารณาและลงโทษทนายความผู้กระทำความผิคดีมรรยาททนายความ

3. ประเด็นปัญหาเรื่องกระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาคดีมรรยาททนายความกรณีที่ถูกกล่าวหากระทำ ตามข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ข้อ 17

ในส่วนของคุณสมบัติของคณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดให้นำข้อพิจารณาข้อ 8. แห่งข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. 2546 เรื่อง ธรรมนูญการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ ซึ่งอาจถูกคัดค้านการเป็นกรรมการสอบสวนได้นั้นให้นำมาพิจารณาในเรื่องของคุณสมบัติของทนายความที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนด้วย เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำคำคัดค้านและเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณาคดีมรรยาททนายความและการลงโทษทนายความผู้กระทำความผิคดีมรรยาททนายความ

อำนาจของคณะกรรมการมรรยาททนายความ และ คณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ ให้มีการเพิ่มอำนาจของคณะกรรมการมรรยาททนายความในเรื่องของการพิจารณาคำกล่าวหาของผู้กล่าวหา ว่าเห็นควรรับไว้พิจารณาหรือไม่รับข้อกล่าวหาได้ เพื่อเป็นอำนาจความสะดวกและเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่รับผิดชอบของประธานกรรมการมรรยาททนายความ และเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการพิจารณาคดีมรรยาททนายความและลงโทษทนายความผู้กระทำความผิตามมรรยาททนายความ และเพื่อเพิ่มอำนาจของคณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนคดีมรรยาททนายความทำการสอบสวนเสร็จแล้ว หรือเห็นว่ากรณีการประพฤติดมรรยาททนายความในกรณีนั้นเป็นเพียงความผิเล็กน้อยและเป็นการผิครั้งแรก ประกอบกับมีพยานหลักฐานที่ได้มีการสอบสวนมาแล้วนั้นมิเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจสั่งให้มึงการสอบสวนและได้มีอำนาจมีคำสั่งควรงดโทษ หรืออาจว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ ทั้งนี้เพื่อลดขั้นตอนหรือกระบวนการในการ

พิจารณาคดีมรยาทนายความ อีกทั้งเพื่อสร้างทางเลือกและกระบวนการในการดำเนินคดีมรยาทนายความให้มากยิ่งขึ้นและเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณาคดีมรยาทนายความและการลงโทษนายความผู้กระทำความผิดมรยาทนายความ

เอกสารอ้างอิง

ดร.จิรนิติ หะวานนท์. **หลักวิชาชีพนักกฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543

สภาทนายความ. **คู่มือการสอบสวนคดีมรยาทนายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:

สภาทนายความ, 2548

สภาทนายความ. **คู่มือข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรยาทนายความ**. พิมพ์ครั้งที่ I.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2559